

Derenczanie – węgierscy Polacy

KRAKÓW. W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie otwarta została wystawa poświęcona derenczanom, potomkom osadników z Podhala i ze Spisza, którzy ściągnięci zostali przez właściciela dóbr sadwarskich księcia Esterhazego.

Osadnicy zajęli opuszczoną wieś Deryn, leżącą na Pogórzu Aggteleckim, niedaleko Miskolca. Spolonizowali jej nazwę na Derenk, nawiązującą do występującego tam licznie krzewu derenia i stworzyli niewielką polską społeczność, która przetrwała do roku 1943, czyli licząc od 1717 roku – 226 lat! Zachowali archaiczną gwarę oraz świadomość polskiego pochodzenia, byli katolikami, co odróżniało ich dodatkowo od sąsiadów, protestantów węgierskich i słowackich.

W latach 30. XX wieku na części dóbr sadwarskich powstał projekt stworzenia rezerwatu dla niedźwiedzi i terenów myśliwskich, dziś tę okolicę obejmuje Park Narodowy Krasu Węgierskiego (Aggteleki Nemzeti Park). Derenczanie zostali w latach 1936-1943 przesiedleni na nowe tereny. W miejscu wsi pozostał zaledwie zrujnowany budynek szkoły i opuszczony cmentarz. Największe skupiska derenczan osiadły w Istvánmajor, Andrástanya, Martonyi, Sajószentpeter, Ládbesenyő, Szendrőd, Szögliget, Emöd. O Derenku pozostała pamięć, odwiedzano cmentarz w dzień patronów nieistniejącego kościoła – świętych Apostołów Szymona i Judy Tadeusza. Obok krzyża, w miejscu dawnego kościoła zbudowano niewielką kapliczkę, odprawiano msze święte. Dziś na uroczystość zwaną polskim odpustem, a w zasadzie świętem całej węgierskiej Polonii, przybywa coraz więcej Polaków ze wszystkich stron Węgier i liczne delegacje z Podhala i Spisza.

Potomkowie derenczan przybywają od paru lat na uroczystości odpustowe do Białki Tatrzańskiej, gdzie znajduje się ich pierwotna parafia pw. świętych Apostołów Szymona i Judy Tadeusza.

Na wystawie w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie, przy ulicy Rajskiej 1, znajdziemy publikacje, zdjęcia i wycinki prasowe poświęcone społeczności derenckiej, pochodzące ze zbiorów Jadwigi Plucińskiej-Piksy i Janusza Kamockiego. Wystawa pod nazwą „Derenczanie – węgierscy Polacy” przygotowana została przez Elżbietę Romanowską prowadzącą Oddział Informacji Regionalnej, znajduje się na I piętrze i czynna będzie do 10 kwietnia. Otwarcie wystawy nastąpiło 23 lutego. Jest ważnym przyczynkiem do historii Podhala i Spisza, nad którą warto pochylić głowę.

Ryszard M. Remiszewski galeria zdjęć

Forrás: <http://podhaleregion.pl>